

Društvo za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava Varaždin

25 godina rada Društva za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava Varaždin

Po uspostavi demokracije i održavanju prvih demokratskih izbora u Republici Hrvatskoj počelo se „slobodnije“ govoriti i o žrtvama, stradalim i ubijenima od strane partizansko- komunističke vojske i vlasti, a da bi se sve žrtve i svi stradali i poginuli u Drugom svjetskom ratu i poraću evidentirali Sabor Republike Hrvatske donio je 8. studenoga 1991. godine Zakon o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata. Da bi se to i realiziralo iduće godine Republika Hrvatska je osnovala i Komisiju za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava Drugog svjetskog rata, a koja je imala dvostruki zadatak. Prikupljala su se svjedočenja i podaci o svim poginulim, ubijenim i „nestalima“, a s druge strane prikupljala su se podaci o lokacijama grobišta, koja su u vrijeme komunističkog razdoblja prešućivana.

Da bi se podaci što prije prikupili po županijama su osnivana Istraživačka središta, a koja su uslijed agresije na demokratski izabranu vlast Republike Hrvatske i samu opstojnost tek uspostavljene hrvatske samostalnosti, zaživjela nešto kasnije. Za Varaždinsku županiju Istraživačko središte „osnovano je početkom 1995., a sustavno je počelo djelovati u travnju 1997. kada je ovlaštenje za rad za rad dobio gospodin Franjo Talan“ – navodi se, na strani 6, Izvješća o radu Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava od osnutka (11. veljače 1992. do rujna 1999. godine). Ukupno je zaprimljeno oko 3400 svjedočanstava i 20 kompletiranih „Upisnika grobišta“, a kako su se podaci u Središnjici prikupljali i iz ostalih izvora do spomenutog razdoblja „u pregledu evidentiranih žrtava po županijama“ (strana 14 izvješća), s područja Varaždinske županije evidentirano je 5348 žrtava. Kako su brojni popisni kartoni žrtava predanih u kasnijem razdoblju, od 9. mjeseca 1999. do siječnja 2000., isti nisu ni evidentirani u spomenutom izvješću.

Želimir Manceu

Inače osnivanje ureda Istraživačkog središta Varaždin došlo je zahvaljujući Želimiru Manceu, koordinatorskom Komisije, u Vodotornju, Vrazova 4. Na zaprimanju kartona, kao administrator, triput u tjednu radio je gospodin Zvonimir Trupković, dva dana ujutro i jednom popodne. Tako je za Varaždinsku županiju Istraživačko središte „otvoreno“ u prizemlju vodotoranja (zgrada državne uprave u Varaždinskoj županiji op. F.T.). Kako se na taj način nisu postigli neki značajniji rezultati, s jedne strane jer su se svjedoci (i žrtve...) još uvijek bojali iznositi i nanovo proživljavati patnje koje su proživjeli, a s druge strane zbog bolesti, godina starosti i nemogućnosti dolaska u Varaždin, naime većina ljudi koji su za komunizma bili proganjani, kao i njihove obitelji, po zatvorima i logorima, bavila se

poljodjelstvom i živjela u ruralnim dijelovima te imala skromna primanja. Na prijedlog voditelja istraživačkog središta po svim općinama u gradovima osnovane su gradske, odnosno općinske komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava, a po formiranju tih „lokalnih“ komisija članovima su podijeljeni popisni kartoni-upitnici koji su se na terenu ispunjavali i dostavljali u Istraživačko središte te potom slali u središnjicu Komisije u Zagreb.

No promjenom vlasti početkom 2000. godine Komisija je „prestala s radom“, a paralelno s novonastalom situacijom ugasila su se i Istraživačka središta. Sa željom da se započeti rad nastavi sa sjevera Hrvatske potakla je ideja, s obzirom na to da je Država „odustala“ ili barem na jedno vrijeme „zamrznula“ istraživanja i prikupljanje podataka, razmišljalo se kako nastaviti s istraživanjima dok se vlasti Republike Hrvatske ipak ne sjete da sve žrtve i svi stradali u ratovima i progonima zaslužuju pravo na grob, pa i oni koje je poubijala partizansko-komunistička vojska i vlast i da nam je dužnost te žrtve barem evidentirati, a pokopane po raznim grabama i neoznačenim grobištima barem na neki način obilježiti.

Trebalo je pronaći neki „zakonski“ način nastavka djelovanja.

Osnivanje Društva za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava Varaždin

U cilju nastavka istraživanja, u prvo vrijeme po prestanku rada središnjice Komisije u Zagrebu, kontaktirali su se voditelji Istraživačkih središta, s kojima se tijekom proteklih godina 2-3 puta godišnje susretalo, kako bismo osnovali udrugu ili dogovorili neki drugi oblik daljnjeg rada, ali koji bi kompletno bio na dobrovoljnoj bazi. Ta ideja nije mogla zaživjeti pa smo u dogovoru s voditeljem Istraživačkog središta Čakovec, gospodinom Josipom Kolarićem, i desetak istomišljenika koji su već po pitanju žrtava nešto napravili, 20. rujna 2000. osnovali Udrugu, tj. Društvo za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava.

Kako Komisija nije bila službeno ukinuta, naš varaždinski ured je i dalje je funkcionirao pa smo sjedište Udruge registrirali na adresi Vrazova 4, a što sam kao „šef“ Istraživačkog središta i zadužen za ured Komisije mogao i napraviti.

Osnivačka skupština Društva za obilježavanje grobišta održana 20. rujna 2000. godine

Varaždinska županija u to vrijeme bila je „smještena“ u Kratkoj ulici, a za osnivačku skupštinu dobili smo na korištenje dvoranu na prvom katu Franjevački trg 7/1. Za uključivanje u rad Udruge pozvali smo ljude koji su se u ranijem razdoblju, kao suradnici Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava, uključili i pomogli na prikupljanju podataka o žrtvama Drugog svjetskog rata i poraća, kao i na utvrđivanju lokacija grobišta i stratišta na području susjedne dvije županije. Osnivačka skupština održana je 20. rujna 2000., a tog dana izabrano je prvo rukovodstvo. U Izvršni odbor izabrani su: Jasenka Zdelar – Veliki Bukovec, Branka Šagrač – Varaždin, Ivan Pavlović (Cestica), Stjepan Borak – Veliki Lovrečan Cestica, Stanko Lazar Varaždin, Mario Hosni Tužno – Vidovec, Marko Majhen – Gornje Vratno- Cestica, a u isti su izabrani još Josip Kolarić iz Belica, koji je izabran za dopredsjednika i Franjo Talan iz Križovljana općina Cestica kojem je povjerena funkcija predsjednika.

U prvi nadzorni odbor izabrani su Antonija Makaj iz Varaždina, Pavao Kancijan iz Čukovca kod Ludbrega i Franc Težak iz Lovrečan Otoka općina Cestica. ,

Potrebne podatke za registriranje Udruge (ime i prezime, datum i mjesto rođenja, adresa stanovanja) i svoj potpis, na Popis osnivača udruge koji je predan u Ured državne uprave Varaždin dali su još: Borak Ivan (Otok Virje – Cestica), Božak Tomo (Lepoglava), Mumlek Anica (Varaždin), Paska Bosiljka. prof (Varaždin), Štainglin Martin (Donji Martijanec), Trupković Zvonimir (Varaždin) i Zadravec Katarina (Vinogradi Ludbreški – Ludbreg), a 18. listopada u rad Društva uključili su se još Mirko Mužek – Križovljan Cestica i Mijo Ivančić iz G. Vratna.

Udruga je registrirana u Uredu za opću upravu u Varaždinu, 22. rujna 2000., a kao temeljni zadatak Društva navedeno je dostojno uređenje grobova i grobišta ratnih i poratnih žrtva, prikupljanje podataka o žrtvama te publiciranje građe o tome.

Kronološki pregled podizanja spomen obilježja i ostalih aktivnosti Društva od 2000.

Kako je temeljem izjava svjedoka kao jedno od najvećih grobišta sjeverne Hrvatske bilo na području Dravske šume Varaždin zamolba gradu Varaždinu da se isto dostojno obilježi poslana još ranije, a kako na istu nikada nije stigao to nam je bio dodatni „poticaj“ da se nešto pokrene. Dakle udruga je osnovana u cilju provođenja aktivnosti na podizanju spomen obilježja, obilježavanju grobišta, održavanju komemoracija, s ciljem da se svakoj žrtvi, poginulom i stradalom osigura pravo na postojanje među koje spada i pravo na grob svake osobe bez obzira na njegovu bilo koju pripadnost.

2001. godina – spomen križ za žrtve u Štrigovi, župi Macinec i Dravi kod Varaždina

U vrijeme dok su se sređivali papiri za podizanje spomen križ na grobištu Dravska šuma Varaždin, 22. veljače 2001. godine, sa slovenskom *Društvom za ureditev zamolčanih grobov iz Ljubljane* potpisana je povelja o suradnji. Tijekom dvadeset i nešto godina članovi Društvo podigli su spomen križeve na slijedećim grobištima i lokacijama; Repova šuma Štrigova (25. 03. 2001.), grobištu Sep – Gornji Hrašćan (04. 08. 2001.), a dok se čekala „dozvola“ za spomen križ u Dravskoj šumi Varaždin na toj lokaciji postavljen je o blagdanu Svih svetih mali drveni križ (31. 10. 2001.), koji je dvaput „nestajao“ do postavljanja sadašnjeg betonskog.

2002. godina – čekanje dozvole za spomen križ Dravska šuma Varaždin

Osnovana je podružnica Društva za Međimurje (28. 06. 2002.), a na mjestima gdje su postavljena spomen obilježja održavale su se komemoracije, Repova šuma Štrigova i Sep Gornji Hrašćan župa Macinec, kao i na grobištu Pancerica gdje je spomen križ postavljen 1. studeni 1994., a na kojem je 18. lipnja 2000. biskup mons. Marko Culej blagoslovio spomen kapelu. Pred blagdan Svih Svetih na grobištu Dravska šuma Varaždin postavili smo, umjesto pokidanog, novi „mali križ“, a nakon višegodišnjih nastojanja iz Ureda Državne uprave u Varaždinskoj županiji, 04. studenoga 2002. godine „stiže“ lokacijska dozvola za spomen križ Dravska šuma Varaždin. U spomenutom je navedeno da se na temelju Zakona o gradnji s dobivenom lokacijskom dozvolom može započeti gradnja i da ista vrijedi dvije godine.

Na slici pred Sesvete 2002. godine: Zvonir Trupković Ivan Pavlović, Pavao Šćuric, prof.

(HD Varaždina), Josip Kolarić, Franjo Talan, Bosiljka Paska prof. i Stanko Lazar

2003. godina – početak gradnje spomen križa na grobištu Dravska šuma Varaždin – spomen križ i na grobištu Ksajpa, Leskovec, Čukovec i Šoderana

Kako je u dobivenoj dozvoli bilo naznačeno da radovi moraju početi u roku od 2 godine, u veljači je objavljen natječaj za izgradnju spomen križa Dravska šuma Varaždin. Nakon razmatranih

ponuda 7. svibnja 2003. potpisan je ugovor za izgradnju prve faze, a početkom lipnja radove je blagoslovio vlč. Ivan Žmegač. Prva faza završena je u srpnju, a potom su radovi zastali dok nismo prikupili financijska sredstva. U subotu, 5. srpnja 2003. godine bio je blagoslov spomen križa na grobištu Ksajpa u Šenkovcu kod Čakovca, a u dogovoru sa slovenskom Društvom, 28. kolovoza posjetili smo grobište Kočevski rog. Potom 28. rujna 2003. je blagoslov spomen križa na grobištu u šumi iznad Leskovca u župi Svibovec kod V. Toplica, te na Dušni dan spomen obilježje prešućenim žrtvama naselja Čukovec kod Ludbrega (2. 11.) i na grobištu Šoderana Kućan Ludbreški. Te godine osnovano je Povjerenstvo Društva za Republiku Sloveniju, a zahvaljujući Dragutinu Šafariću iz Velenja, predsjedniku Povjerenstva pokrenut je projekt „Pieteta“ koji i danas funkcionira.

Komemoracija u šumi, 28. rujna 2003. godine, na grobištu Leskovec, župa Svibovec, blagoslov križa i misu zadušnicu predvodio mons. Marko Culej, prvi varaždinski biskup

2004. godina – blagoslov spomen križa Dravska šuma Varaždin

Na poziv prof. Zvonimira Šeparovića u subotu ujutro, 19. lipnja 2004. godine sudjelovali smo na Trećem hrvatskom žrtvoslovnom kongresu u Zagrebu, a popodne je u dogovoru sa župom Sv. Josipa-Banfice, Varaždinskom biskupijom, gradom Varaždinom i Varaždinskom županijom, upriličen blagoslov križa Dravska šuma Varaždin, nakon čega je biskup mons. Marko Culej predvodio misu.

Blagoslov spomen križa na grobištu Dravska šuma Varaždin, 19. lipnja 2004. godine

Te godine u suradnji s članovima udruge Hrvatski domobran Varaždinske Toplice postavljen je na gradskom groblju, 10. 10. 2004. godine, spomenik prešućenim civilnim žrtvama stradalim u ratnom i poratnom razdoblju Drugog svjetskog rata.

2004. godine – križ na grobu žrtava u Martijancu

Uz komemoracije koje su se održavale na grobištima; Repova šume – Štrigova, Dravska šuma Varaždin, Pancerica Otok Virje, Ksajpa Šenkovec, Ledskovec župa Svibovec, i posjetama ostalim mjestima stradanja te godine, povodom šezdesete obljetnice žrtava Bleiburga i križnog puta 1945. godine, od 2. do 14. svibnja 2005., uključili smo se u hodočašće „**Tihi koraci na spomen dvaju ratova**“ Ovčara – Bleiburg, a zahvaljujući našem članu Martinu Štainglin spomen križ je postavljen na grobu žrtava u Martijancu.

Čukovec kod Ludbrega, na putu s Ovčare prema Bleiburgu hodočasnici su se 8. svibnja 2005. godine pomolili i za žrtve partizansko-komunističkih zločina spomenutog naselja.

Nakon 13 godina od ekshumacije pokop „Maceljskih žrtava“, 22. 10. 2005. godine, a u grobnu kapelu na groblju u Bjelovaru, 19. prosinca 2005. dopremljeni su posmrtni ostaci žrtava dok se ne sagradi kosturnica u šumi Lug s koje su ekshumirane.

2005. godina – komemoracija za žrtve grobišta „Križara“, ubijene 1946. godine

U srijedu 28. lipnja u šumi Lug kod Bjelovara bili smo na pokopu 293 „bjelovarske žrtve“ poubijane nakon Drugog svjetskog rata, ekshumirane 1992. godine. U spomen na žrtve poratnih likvidacija poubijane 22. na 23. srpnja 1946. godine uz rijeku Dravu kod Velikog Lovrečana, misu zadušnicu predvodio je, 23. srpnja 2006., biskup, mons. dr. Vlado Košić, a uz spomen križ koji smo postavili 26. srpnja 1998. položeni su vijenci i zapaljene svijeće.

2006. godine grobište Gaj Strmec Podravski mali križ

U spomen na žrtve grobišta Gaj Strmec Podravski mali križ je postavljen 17. ožujka 2007. godine, isti dan na Skupštini Društva donesena je „deklaracija“ o pravima žrtava. Od strane slovenskog Društva, 13. svibnja, voditelj Povjerenstva preuzeo je ključeve spomen kapele pred rudnikom Huda jama – Barbarin rov, a te godini sudjelovali smo i na kongresu Hrvatskog žrtvoslovnog društva i bili na blagoslovu spomen obilježja prešućenim žrtvama župe Donja Voća (17. lipnja 2007.) – naravno i organizirali komemoracije gdje smo postavili spomen obilježja.

Spomen križ na grobištu Gaj Strmec Podravski – 17. ožujak 2007. godine

2008. godina biskup mons. Josip Mrzljak blagoslovio Spomen obilježje Vratišinec

Zahvaljujući pomoći članova UDVDR-a klub Petrijanec, 26. ožujka 2008. godine postavljen je šest metara (sadašnji...) spomen križna grobištu Gaj – Strmec Podravski, a 25. travnja predstavnicima vojske SAD-a dali smo informacije o pokopanim američkim pilotima stradalim na ovom području u toku Drugog svjetskog rata i poraća. Na grobištu Sep-Gornji Hrašćan te godine uspjeli smo postaviti i „novi“ spomen križ, 5. kolovoza 2008. godine.

Na poziv udruge „Daksa 1944/45.“ sudjelovali smo u Dubrovniku, 20. rujna 2008., s temom „Rad Društva na istraživanju i obilježavanju grobišta sjeverozapadne Hrvatske“

Nakon višegodišnjih „peripetija“ uspjeli smo, 8. listopada 2008. godine, završiti, uz nesebično zalaganje članice Društva, gospođe Barbare Turk, spomen obilježje u Vratišincu, a isto je spomenutog datuma blagoslovio i misu zadušnicu predvodio mons. Josip Mrzljak, varaždinski biskup. Te godine u Dubrovniku smo imali predavanje o žrtvama i stradanjima, posjetili Daksu, a blagoslovu u Vratišincu odazvali su se i članovi udruge Daksa, Matice hrvatske Bjelovar i Čakovec, prof. dr. Zvonimir Bartolić, kao i prof emeritus Zvonimir Šeparović, osnivač i predsjednik Hrvatskog žrtvoslovnog društva iz Zagreba, i brojni drugi. Naravno te godine položili smo i vijence i zapalili svijeće, uz blagdan Svih Svetih, održali komemoracije na lokacijama prije spomenutih, a 28. srpnja svijeća je zapaljena i za žrtve grobišta „Jezero“ na lokalitetu Gajac Kolanski, na otoku Pagu.

2009. godina – blagoslov spomen križa na grobištu Leš Kotoriba i Kalnička Kapela - ekshumacija žrtava dijela grobišta Sep – Međimurje

Znali smo za informaciju o ekshumaciji žrtava grobišta Očura, 1996. godine, kao i nezainteresiranosti „šire“ društvene zajednice da se te žrtve dostojno i sa sprovodom pokopaju, te su iste „smještene“ s patologije varaždinske bolnice u grobnicu za privremene ukope na varaždinskom groblju. Zbog toga smo, nakon dobivene informacije, o pronalaženju ljudskih kostiju u „temeljima“ nasipa Sep, na relaciji Gornji Hrašćan – Trnovec, u Međimurju, a na koje se naišlo, 5. ožujka 2009. godine, odlučili nešto napraviti, tj. „sustav“ pokrenuti da radi svoj posao. S obzirom da je država, tj. Republika Hrvatska, izvodila (Komisija Sabora ...za utvrđivanje žrtava

...) i izvela, 1992. godine, ekshumaciju grobišta Macelj, Lug i da ista nije bila iste više od deset godine dostojno pokopati, odlučili smo da nešto slično jednostavno ne smijemo dozvoliti. Paradoks je da je lokacije grobišta Sep bila „uredno“ evidentirana i Upisnik grobišta predan u Komisiju za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava predan, a da nitko nije izvođača radova obavijestio o mogućnost nailaženja na posmrtno ostatke žrtava, kao i na postupke što treba poduzeti da se iste dostojno pokopaju. U isto vrijeme Republika Slovenija je vršila ekshumaciju žrtava poratnih likvidacija iz Rudnika Barbarin rov i tamo su odlazila brojna „izaslanstva, državna i crkvena, ali u Hrvatskoj, to je druga priča.... I tako smo uz „razumijevanje“ institucija, uz pomoć dobrovoljnih priloga, ekshumaciju sami napravili, od 8. do 12. lipnja 2009. godine. U međuvremenu dobili smo i saznanja o postojanju grobišta Leš Kotoriba, pa smo uspjeli 12. srpnja 2009. godine postaviti i blagosloviti spomen križ na toj lokaciji, a na Sesvete i spomen križ na „zapuštenom“ grobu žrtava poubijanih 29. rujna 1943., u Kalničkoj Kapeli.

Blagoslov spomen križa na grobu žrtava ubijenih u rujnu 1943. godine – Kalnička Kapela

2010. godina – izgradnja grobnice i pokop ekshumiranih žrtava grobišta Sep

Postav 10 križeva na grobove njemačkih ratnih zarobljenika, 8. 5. 2010. u Varaždinu te 1. Križni put grobištima i stratištima Varaždinske biskupije

S obzirom da tema „prešućivanih“ žrtava Drugog svjetskog rata i poraća u Hrvatskoj baš i nije nikoga zanimala, a da nekako upoznamo javnost o potrebi da se i prema tim žrtvama u Republici Hrvatskoj počne na ljudski i dostojanstveni način razmišljati, i da im se osigura pravo na postojanje, na prijedlog gospođe Barbare Turk, 28. ožujka 2010. godine organizirali smo, pod nazivom Križni put grobištima i stratištima Varaždinske biskupije, obilazak lokacija žrtava i grobišta, i tako svake godine. Na varaždinskom groblju, nakon rata 1945. „odstranjeno“ je oko četiristo nadgrobnih spomen obilježja, a grobna mjesta su ustupljena drugima za pokop. Na

groblju je ostalo nekoliko sačuvanih grobova njemačkih ratnih zarobljenika, na desetak njih 08. svibnja 2010. postavili smo nove križeve.

U spomen na žrtvu progona poratnog jugo-komunističkog terora, vlč Vilima Cecelju, 1. srpnja 2010. godine organizirali smo komemoraciju u župi Sveti Ilija, a uz pomoć sponzora i ljudi dobre volje krenulo se u izgradnju kosturnice za ekshumirane žrtve grobišta Sep, te su iste uz blagoslov biskupa mons. Josipa Mrzljaka, pokopane 23. kolovoza 2010. godine.

Pokop žrtava grobišta Sep – Gornji Hrašćan, 23. 8. 2010. godine

2011. godina – asfaltiranje pristupa spomen križu Dravska šuma Varaždin

E sada smo već imali cijeli niz grobišta uz koje smo održavali komemoracije, a jednom godišnje „morali smo“, na temelju Povelje o suradnji potpisane sa slovenskim Društvom za uređitev zamolčanih grobov iz Ljubljane, posjetiti i jednu lokaciju u Sloveniji, ili pak članove slovenskog društva pozvati u Hrvatsku. Sudjelovali smo tako na hodočašću u Crngrob kod Škofje Loke, bili na komemoraciji na lokaciji „Matušini“, s „mladim povjesničarima“ OŠ Druškovec posjetili grobište Grabušnica, Donji Mosti, bili na blagoslovu bise vlč. Vilim Cecelja u Hrastovici, u Boričevcu ...Uz to na pojedinim lokacijama bilo je potrebno zamijeniti križ, urediti put, ili pak popraviti most kao prema grobištu Ksajpa, što je tih svih godina „sređivao“ Josip Kolarić, ili pak poraditi da se asfaltira prilaz grobištu Pancerica ili pak k spomen križu na lokaciji Dravska šuma Varaždin (rujan 2011.).

Don Anto Baković i Franjo Talan, 5. srpnja 2011. u Zagrebu – Kako dalje...

2012. godina – spomen križ za žrtve Roma u Draškovcu – simpozij Komisije HBK-a

Pod pratnjom vojske potkraj Drugog svjetskog rata iz Mađarske je prema logorima u Njemačkoj tjerana grupa Roma. Nakon prolaska Kotoribe noć ih je zatekla u Draškovcu te su na livadi pred crkvom „noćili“, u bombardiranju stradalo ih je desetak, a koji su potom na župnom groblju i pokopani. U suradnji s udrugom Roma za Bolje sutra i gradom Prelogom, 2. srpnja 2012. godine, postavljen je spomen križ na grobu koji je blagoslovio biskup mons. Josip Mrzljak. U Zagrebu, 25. i 26. travnja sudjelovali na simpoziju Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij.

2013. godine – blagoslov križa na grobištu Mrtvi jarak – 70 obljetnica smrti vlč. Matije pl. Žigrovića

Iz obilaska župa i naselja Varaždinske županije i biskupije saznali smo da je u srpnju 1943. godine u Gornjem Jesenju, od partizana odveden i ubijen župnik, Matija Pl. Žigrović, pa smo povodom 70. obljetnice organizirali izložbu, a i komemoraciju koja se i svih narednih godina održavala. Zahvaljujući zalaganju Vlatka Ljubičića, člana Društva, predsjednika podružnica

Virovitica, 23. kolovoza 2013. godine blagoslovljen je i spomen križ na grobištu Mrtvi jarak u Virovitičko-podravskoj županiji, a popodne je bila komemoracija na grobištu Leskovec u župi Svibovec, na području grada Varaždinske Toplice.

2014. godine - Uz redovite komemoracije na „sjeveru“ 27. lipnja bili smo na pokopu žrtava na lokaciji šuma „Lug Bjelovar, a 25. listopada 2014. godine i na Daksi, u spomen na 70. obljetnicu masovnih partizanskih likvidacija Dubrovčana na tom otočiću. Potom 25. studenoga 2014. i na blagoslovu spomen ploče vlč. Antunu Đuriću (1912.- 1945.) u župi Divuša, te potom i 13. prosinca u Voćinu.

2015. godina – blagoslov bisti žrtava svećenika - voćanskih kapelana – D. Voća

Kao i prijašnjih godine uz redovne komemoracije, sastanke Društva, a i sada već 6. križni put grobištima i stratištima Varaždinske biskupije, 25. srpnja posjeta rudniku Huda jama i ekshumiranim žrtvama koje čekaju pokop, na grobu Franca Perme (18.11.1926.-17. 3. 2014.), predsjednika slovenskog Društva (13. 8., zapaljene svijeće...) groblje Ljubljana Polje, a i blagoslovu bisti kapelana župe Donja Voća ubijenih od komunista u poraću 1945.

2016. godina – 7. hrvatski žrtvoslovni kongres

U cilju da se masovna stradanja i progoni stanovništva na ovom području sjeverne Hrvatske istraže i zapišu zajedno s Hrvatskom žrtvoslovnom društvom iz Zagreba, kao suorganizatori, pripremili smo 7. hrvatski žrtvoslovni kongres, a koji je održan od 30. rujna do 2. listopada 2016. godine. O raznim temama stradanja na ovom našem „sjevernom“ području, uz članove Društva s nekim predavanjem i izlaganjem sudjelovali je preko dvadeset izlagača, a zadnjeg dana Kongresa sudionici su zajedno s profesorom dr. Šeparovićem Šeparovićem, predsjednikom HŽD-a, položili i vijenac na grobištu Dravska šuma Varaždin.

Biskup Mrzljak, pokrovitelj 7. kongresa HŽD-a, Mimara Zagreb, 30. rujna 2016.

U Drvaru, 27. 7. 2016. sudjelovali na spomenu na žrtve partizanskog „ustanka“. Oskvrnut (pokidan...) križ na grobnici žrtava grobišta Sep – Gornji Hrašćan Tezno – Maribor - 27. 10. pokop žrtava rudnika Huda Jama

2017. godina – Blagoslov spomen križa na grobištu Savica Beretinec

Na grobištu Savica Beretinec spomen križ je blagoslovljen 22. kolovoza 2017., a 19. studenoga iste godine postavljen je novi križ na grobištu „Križara“ u Lovrečanu, u župi Križovljan i općini Cestica.

2018. – premješten spomen križ za žrtve grobišta Leš Kotoriba

spomen križ za žrtve grobišta Leš Kotoriba postavljen je 2009. godine, a 23. 06. 2018. postavljen je na sadašnju lokaciju bliže samom grobištu.

*Grobište Pancerica u Otok Virju, 1. svibnja 2018. posjetili članovi HKM Salzburg
9. rujna 2018. pokop žrtava grobišta Višnjica.*

Zagreb Mimara, 7. 11. 2018. – predstavljanje Zbornika 7. kongresa HŽD-a.

BIBLIOTEKA DOCUMENTA CROATICA

HRVATSKO ŽRTVOSLOVNO DRUŠTVO

Ima čast pozvati Vas na predstavljanje Zbornika radova
7. Hrvatskog žrtvoslovnog kongresa
u srijedu, 7. studenog 2018. godine u Zagrebu,
Muzej Mimara s početkom **u 19 sati.**

PROGRAM:

mons. **Josip Mrzljak**, biskup varaždinski
- suorganizator i domaćin Kongresa
Dragutin Bauman, ing. kem., recenzent
mr. **Đuro Vidmarović**, predsjednik Društva hrvatskih književnika
prof. dr. sc. **Zvonimir Šeparović**, urednik Zbornika
moderator: **Franjo Talan**, dopredsjednik društva

ZAHVALE U IME HŽD-a - **Ante Beljo**, predsjednik
U glazbenom djelu programa nastupa **Zbor Stellarium** iz Cestice
Radujemo se Vašem dolasku!

15. prosinca 2018.g. održana je sjednica Udruge Svehrvatski grob koju vodi biskup, mons. Mile Bogović.

Sjednica Udruge Svehrvatski grob mons. Mile Bogović, gospičko-senjski biskup

2019. godine – održan 8. kongres Hrvatskog žrtvoslovnog društva

Uz redovite aktivnosti, komemoracije, 10. križni put, hodočašća -- oko spomen križa za žrtve grobišta Leš Kotoriba stavljena kovana ograda - donacija. 8. 11. 2019. sudjelovali smo i na 8. kongresu HŽD-a, prvo u Zagrebu, a potom i u Krapini kao i izložbi ratnih fotografija – istu u Varaždinu pripremio Ivica Dolanec.

Članovi Izvršnog i nadzornog odbora Društva sastanak su održali 25. listopada 2019. godine, slijeva na desno: Dragica Markan, Stanko Cecelja, Jasenka Zdelar, Ivo Ivanović, Vladimir Horenc, Dragutin Šafarić, Franjo Talan, Josip Kocijan, Barbara Turk i Franjo Črep.

2020. godine spomen križ za žrtve jame Golubinčina u župi Rakalj Istra

Te godine formirana je podružnica za Istru, koju vodi gospodin Anton Celić. 2020. godine organizirali smo obilazak mjesta stradanja žrtava u Istri, a 22. kolovoza, u sklopu projekta „Spomen na žrtve Istre – jama Tupljak“, posjetili smo i jamu Golubinčina, gdje je postavljen i spomen križ,

2021. godina – Spomen križ za žrtve jame Mandaljevica u Istri

Uz sve aktivnosti na „sjeveru“ 23. i 24. listopada realiziran je i projekt „Spomen na žrtve Istre – grobište Širočica i Mandaljevica“. Prvog dana susreta bila je komemoracija na grobištu Bršljanovica kod Lupoglava, a koja je započela izvođenjem hrvatske i istarske himen koju s otpjevale članice ŽVS Stellarium KUD-a općine Cestica, misu predvodio biskup, mons. Ivan Milovan. Pred Sesevete postavljen je spomen križ i na grobištu Mandaljevica u župi Sveta Lucija u Pazinskom Polju.

Sudionici komemoracije kod jame „Bršljanovica“ u Istri, 23. listopada 2021. Godine

2022. godine – spomen križ u Radanićima i nad jamom Cerovica u Istri - Pokop žrtava grobišta Leskovec ekshumiranih 2014. - pokopane 25. 9. 2022.

30. siječnja 2022. u Zagrebu preminu prof. dr. Zvonimir Šeparović, svjetski viktimolog, osnivač Hrvatskog žrtvoslovnog društva, pogreb na groblju Mirogoj, 05. veljače 2022. godine, predvodio mons. Vlado Košić, sisački biskup. Uz ostale redovne aktivnosti, 8. travnja 2022. godine u Gradskom muzeju Varaždin održana je izložba fotografija i dokumenata o dosadašnjem radu Društva (ista pripremana uz 20 godina rada Društva, a više puta odgađana zbog korone... (op. F.T.).

U organizaciji Društvo za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava iz Varaždina, u dogovoru s osobama iz Istre koje su i sudjelovale u pripremi i realizaciji programu, dana 27. kolovoza 2022. godine, održano je, povodom Europskog dana sjećanje na sve žrtve svih totalitarnih režima obilazak mjesta stradanja vezanih uz žrtve Drugog svjetskog rata i poraća, a hodočašću su se priključili župljani župe Križovljan i Natkrižovljan, te u Zagrebu članovi Hrvatskog žrtvoslovnog. U popodnevnom satima u Radanićima, na mjestu gdje je poratna vlast 11. rujna 1946. godine „kidnapirala“ mladog svećenika, blaženog Francesca Bonifacia, prvo smo položili vijenac i zapalili svijeće, a potom je križ blagoslovio i molitvu predvodio mons. Ivan Milovan, biskup u miru Porečke i Pulska biskupije.

Blagoslov spomen križa, u Radanićima bio je 27. kolovoza, a nakon toga 10. prosinca 2022. godine mons. Ivan Milovan biskup u miru blagoslovio je i jamu Cerovica u župi Pićan.

Povodom Međunarodnog dana ljudskih prava, 10. i 11. prosinca organiziran je dvodnevni posjet Istri, a prvog dana popodne kod jame Cerovica u općini i župi Pićan, biskup mons. Ivan Milovan blagoslovio je spomen križ koji su hodočasnici dopremili. Predbožićni koncert pred večer održan je u katedrali Pićan, a isti su pripremili; domaći zbor Umole (voditeljica Jadranka Celić Bernaz, mag. mus.) i ŽVS Stellarium KUD-a Općine Cestica koji vodi prof. Gordana Kos Kolar, a nastupile su i mlade flautistice Ana Lucia Franković i Sara Berna. U nedjelju ujutro održana je komemoracije za žrtve jame Golubinčina, a u uvodnom dijelu hrvatsku, te potom i istarsku himnu otpjevale su članice zbora Stellarium iz Cestice.

Uz redovite aktivnosti u spomen na žrtve održane na „sjeveru“ Hrvatske, a među kojima je 27-ožujka 2022. godine u spomen na žrtve poratnih likvidacija na predjelu „Repova šuma Štrigova“, poubijane pred 75 godina biskup Mrzljak predvodio molitvu i misu zadušnicu, te se nakon toga u popodnevnim satima priključio i 14. križnom putu grobištima i stratištima Varaždinske biskupije. U nedjelju, 25. rujna u župi Svibovec kod Varaždinskih Toplica održan je pokop 72 žrtve ekshumirane s grobišta Leskovec, ubijene 29. rujna 1943. godine nakon partizanskog zauzimanja Varaždinskih Toplica, a obred ukopa i misu zadušnicu predvodio mons. Vlado Košić, sisački biskup. Članovi Društva 25. listopada položili su vijenac na grobu žrtava otočića Daska kod Dubrovnika, a na povratku su posjetili i Škabrnju, te potom 27. listopada organizirali i komemoraciju za žrtve grobišta Dravska šuma Varaždin.

Obred sprovoda i pokop 72. žrtve grobišta Leskovec, 25. rujna 2022. godine

2023. godine – Na križnom putu uključili i žrtve grobišta Borl i Pruh u Sloveniji

Tijekom godine evidentirano preko 50 aktivnosti, a 26. srpnja posjetili i Grad Varaždin i predali zamolbu – prijedlog za sanaciju spomen obilježja Dravska šuma Varaždin.

14. Križni put održan 26. 3. 2023., nakon komemoracije u Štrigovi, a u završnom dijelu nakon Donje Višnjice, put nas je vodio kroz Zloganje – SLO – Cirkulane, gdje su hodočasnici upoznati s lokacijama grobišta Borl i Pruh Zavrč. Od 24. do 26. listopada realizirali projekt „Spomen na žrtve juga Hrvatske i susjednih zemalja“. Prvog dana posjetili, Široki Brijeg, groblje mira Bile i Mostar, a drugi dan u petak Domobransko groblje Dubrovnik i Boninovo položili vijence i za žrtve Dakse na kojem zbog jakog vjetra nismo bili, na povratku poklonili se žrtvama Škabrnje – domaćin nam bio Marko Miljanić.

2024. godina – obnova spomen križ Dravska šuma Varaždin, a i križa u Kalničkoj Kapeli

Godišnja izborna skupština održana je 03. ožujka 2024. godine u Novoj Vesi Petrijanečkoj. Za članove Izvršnog odbora Društva izabrani su: Cecelja Stanko, Črep Franjo, Kocijan Miroslav, Turk Barbara, a članovi su i Zdelar Jasenka koja je izabrana za tajnicu, Jovan Stjepan za dopredsjednika i Talan Franjo za predsjednika Društva. **Za članove Nadzornog odbora izabrani su:** Boris Veselnik, predsjednik NO, a članovi su još Dragica Markan i Vladimir Horenc. Na dan sjednice članovi Društva su još bili; Celić Anton i Đurđica iz Istre, Cesar Zlatko Varaždin, Dujh Mirko-Štrigova, Galović Ivan-Gornje Jesenje, Gluhak Stjepan- Svibovec Toplički, Grbac Marijan Umag, Kocijan Josip i Kovač Mioč Ljerka Varaždin, Kovačić Branko – Jarek Bisaški, Ljubičić Vlatko Virovitica, Obadić Danijel Radovec Cestica, dr. Ribić Josip – Sveti Ilija, Šafarić Dragutin-Velenje, predsjednik Povjerenstva za Republiku Sloveniju – urednik Pietete, Vidović Mikac Tajana - Zagreb, Vukalović Lidija- Oštrice – Novi Marof, Zadravec Katarina Vinogradi Ludbreški - Ludbreg, Žigrović Gjuro Kalinje – Sv. Ivan Zelina, Dolenc Ivica Varaždon i Kočet Josip Križanče – općina Cestica, a priključili su se još Milena Kolmačić Otok Virje Cestica i Josip Sambolec – Virje Križovljansko Cestica, te Danijel Labaš Varaždin , Rajko Horvat Majerje Petijanec i Mira Cepanec Seketin -Sveti Ilija.

Pred crkvom u Poljicama, 26. listopada 2024. godine – hodočasnici sa „sjevera“

Između ostalog sudjelovali smo i na osamdesetoj obljetnici žrtava Dakse, a koja je održana kao i svake godine 25. listopada. U dogovoru s udrugom Daksa priključile su nam se i članice zbora Stellarium KUD-a općine Cestica koje su u uvodnom dijelu komemoracije otpjevale hrvatsku

himnu Lijepa naša domovino, a nakon održane komemoracije i pjesme p. Petra Perice, žrtve Dakse koju su komunisti ubili zajedno s više desetaka poznatih Dubrovčana 25. listopada 1944. godine. Drugi dan, u dogovoru s udrugom Hrvatski domobran Omiš, na povratku posjetili smo i Poljice te položili vijenac i zapalili svijeće.

Zahvaljujući razumijevanju grada Varaždina obnovljen je spomen križ na grobištu Dravska šuma, 29. listopada 2024. godine, a bili smo i na komemoraciji žrtvama Ljubijska, u Zagrebačkoj Dubravi; ista je održana na Dušni dan, 2. 11. 2024. godine.

2025. godine sudjelovali smo, 23. 08. 2025., na pokopu 814 žrtava jame Jazovka

Redovita izvještajna sjednica skupštine održana je 9. veljače 2025. godine, a i spomen na poginule hrvatske branitelje stradale u Domovinskom ratu te potom i za žrtve stradale u Drugom svjetskom ratu i poraću. Uz ostale redovite aktivnosti, 23. ožujka organizirali smo i komemoraciju za žrtve grobišta Repove šume u Štrigovi, a potom i 16. križni put grobištima i stratištima Varaždinske biskupije sa zadnjom postajom na lokalitetu – grobištu Kipišće Novi Marof. Zahvaljujući Ministarstvu hrvatskih branitelja ove su godine, 23. kolovoza 2025. pokopane i žrtve jame Jazovka u Sošicama, a koje su tokom Drugog svjetskog rata i ubili partizani i bacili u jamu, kao i po završetku rata poratna jugo-komunistička vlast. S područja Varaždina s nama su bili i članovi Udruge SJP Roda Varaždin, a nakon pokopa posjetili smo i Krašić, crkvu i Muzej, te zapalili svijeće i u spomen na blaženog Alojzija Stepinca.

Na spomeniku upisane su riječi; U spomen na 814 hrvatskih žrtava koje su partizani, jugoslavenska armija i komunistički režim ubili tijekom i nakon Drugog svjetskog rata. – Jama Jazovka – Republika Hrvatska 2025.

U spomen na žrtve jame Jazovka položen je i vijenac Društva za obilježavanje grobišta Varaždin

Dana 28. listopada 2025.g. održana je komemoracija za žrtve Dravske šume Varaždin, ukupno je tokom 2025. godine održano četrdesetak aktivnosti.

Danas Društvo broji 33 člana koji su većinom u poodmakloj životnoj dobi i s prebivalištem na raznim područjima Republike Hrvatske. Te činjenice nam otežavaju organiziranje i održavanje naših aktivnosti ,no uz izuzetan trud predsjednika i ostalih članova sve planirane aktivnosti se realiziraju

Zato na kraju zahvaljujem svim članovima koji izdvajaju svoje slobodno vrijeme da bi Društvo uspješno djelovalo proteklih 25 godina.

Izvještaj 1.12.2025.godine pripremili:

- Franjo Talan predsjednik
- Jasenka Zdelar, tajnica

Na Svečanoj sjednici tajnica Jasenka Zdelar prezentirala je izvještaj 9. 12. 2025. godine

Predsjednik Društva Franjo Talan zahvalio je Županiji, općinama, gradovima te srodnim udrugama na dugogodišnjoj suradnji i pomoći te je istaknuo važnost zajedničkog rada u prikupljanju podataka o žrtvama i mogućim grobištima, kao i izgradnji spomen-križa u Dravskoj šumi.